

als zij zoo naast hem zat met haar hand in de zijne, terwijl haar blikken ver peinzend over de wolken heengingen.

Tot op dien dag, dat zij in de verte de stad Amsterdam zagen opgroeien voor hun oogen uit den helderen horizon op.

Amsterdam, het hart van Holland, het hart met zijn zonde en ellende, zijn armoe, zijn strijd, maar ook met zijn geestdrift en zijn hoop...

De stad van Michiel...

Hij keek er op neer met een traan van vreugde in het oog. Onder hen lagen de grachtengordels, de Westertoren, de breede havens en golvende wateren en verder op Schiphol met zijn helwit blinkend platform...

Halve kracht motoren...

Rollende wielen over grasveld en cement...

Een zwaai... een zwenking... een daverend hoezee!!

't Wilhelmus...

De droom, neen de werkelijkheid, waar de voeten weer op uitstijgen en die zij betreden...

't Lag als een mist om de oogen van Michiel. Hij zag alles... en toch...

Dat was de oude heer Volkert, dat was de minister... een officier... Roel Franken...

Hij greep de toegestoken handen en drukte hen. Toen op eenmaal scheen de mist te wijken voor zijn oogen. In het opengeschoven raam van het restaurant zag hij zijn vader staan, oud en gebogen, met een glans op het rimpelig gelaat. Hij vergat alles om zich heen, het Wilhelmus, dat als een golf steeg en vloeyde over het veld... de praal van uniformen, de glorie van kransen en bloemen

Met één ruk liep hij op het raam toe en sprong over de vensterbank heen in de armen van den ouden man...

„Vader,” zei hij, „vader, de baan is vrij. De ramen staan open en het licht van Christus valt er-reeds doorheen.”

En vader Van Loon antwoordde met een paar versregels:

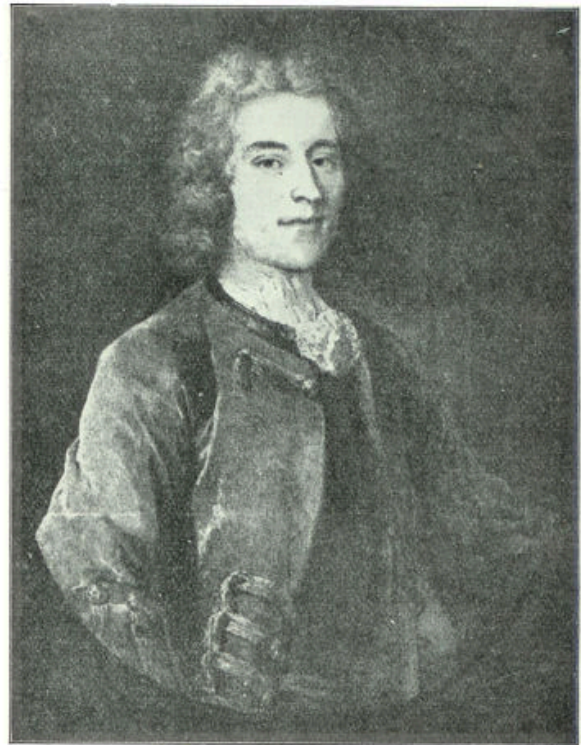
„Hoor des Heilands vriendlijk nooden:
Wilt gij tot Mijn akker gaan?
D' oogst is rijp en beidt den maaier,
Op zijn sikkels wacht het graan.
Luid en dringend roept de Meester,
En een vorst'lijk loon schenkt Hij.
O, wie hoort Hem en zegt dankbaar:
„Heer, hier ben ik, zend ook mij!”

DE VRIEND DER GEZONDHEID

Kunstmatige voedselpreparaten. — De bekende *Dr Liek* schreef hieromtrent onlangs: „Ik houd deze geheele kunstmatige voedingsmiddelenfabricatie, inclusief de specifieke zuwvoedingsmiddelen, vooreen medisch niet te rechtvaardigen dwaalweg. Wat op veld en akker groeit, wat de natuur ons biedt, komt mij duizendmaal beter en geneeskrachtiger voor dan alles, wat de chemische retorten en ketels tezamen brouwen. Ik ben ouderwetsch genoeg om een glas melk of room, een versch ei, groenten en rijpe vruchten voor doelmatiger en voedzamer te houden dan alle kunstmatige wondermiddelen met en zonder vitamines, die nu dag in dag uit met zooveel reclame worden aangeboden. Geheel afgezien van den hoogen prijs, die voor deze preparaten wordt verlangd.”

Hiermede zijn wij 't eens, vooral wat het gebruik dezer middelen door gezonde menschen betreft. In ziektegevallen, waar door gebrek aan eetlust, tegenzin tegen spijsen of zwakte der spijsverteringsorganen de voedingstoestand veel te wenschen overlaat, kan het daarentegen van nut zijn, tijdelijk tot het een of andere goede voedselpreparaat de toevlucht te nemen.

632

Graaf Von Zinzendorf

TWEE EEUWEN HERDENKING DER SURINAME-ZENDING

1735 — 1935

IN HET ZENDINGSWERK VAN DE BROEDERGEMEENTE te Zeist ligt iets tragisch en iets heldhaftigs. Het tragische is wel, wanneer men bedenkt, hoe juist de Zending van de Herrnhutters van aanvang af tot op heden toe een altijd durende worsteling is geweest met zorgen en nooden, met gevaren en het brengen van tientallen, ja honderden offers.

Het is zoo juist, wat oud-gouverneur Baron van Heemstra op het feestsamenzijn zeide, dat nu nog, heden ten dage, de zendelingen van de Broedergemeente soms verstoken zijn van de allereerste levensbehoefden. En ook hij noemde de geschiedenis van het genootschap een constante worsteling van menschen, die in den dienst van hun Heer en Heiland voor volle honderd procent den goeden strijd strijden.

Maar daarnaast ligt ook dat heldhaftige. Niet in macht, maar juist in de zwakheid; niet in een overstelpenden aanloop van kracht, maar in dat rustig en eenvoudig voortgaan.

Rust en eenvoud, dat was ook de eerste indruk, dien men kreeg bij het binnentreden van het hagelwitte kerkje te Zeist, op den dag van de feestviering.

Tegen den achterwand stonden groote vazen met dahlia's en hingen de franjes klimop. Groote kleurrijke vlekken op een smetteloozen wand. Eenvoud. Maar nooit kon men meer liefde bespeuren in de rangschikking van eenige versiering dan juist hier. Boven het geroezemoes der honderden feestgangers gaf het meteen: rust.

Rust en eenvoud waren het kenmerk ook van heel de feestviering. Buitenstaanders zouden het niet begrepen

hebben; wereldlingen zouden het misschien „deftig” hebben genoemd, maar wij, de feestgangers, de zendingsvrienden, wij begrepen uit welken bodem die rustige feeststemming was ontstaan. In den gezangenbundel lezen we:

Rust mijn ziel, uw God is koning.

Dat begreep de Herrnhutter Zending twee volle eeuwen lang.

Hoe kon anders een vluchtelingen-gemeente, die zelf nog geen rust kende, met vol geloofsvertrouwen reeds tien jaar na haar eerste vestiging, een zendingsveld bezitten met drie posten en acht zendelingen, indien die gemeente niet verzekerd ware geweest van het Koningschap Gods?

Dat Koningschap Gods drukt als het ware een stempel op heel de arbeidswijze van de Broedergemeente. Daardoor is zij nooit vervallen in een individualisme, in een bekrompenheid, in een uitoeffenen van kritiek op andere Christenen of medestrijders op het Zendingsveld. Zij beseft ten volle de heilige roeping, het Evangelie, dat zij om niet ontvangen heeft, ook door te geven om niet aan alle creaturen.

Zij is een gebedsgemeente, een zingende gemeente, een geloofsgemeente en een arbeidsgemeente.

Zijn er in haar historie niet tijden geweest, dat een derde deel van haar leden op het Zendingsveld werkzaam was?

Ten volle naar waarheid zei dan ook Zijne Excellentie Dr Colijn, dat de zedingsarbeid, die hier door haar ontwikkeld werd, haar wederga in de zedingsgeschiedenis niet vindt.

Dit stemt tot nadenken. Terwijl velen meenen te kunnen volstaan met een gift, met een gebed, hoe goed en oprecht ook gemeend, geeft men zich hier persoonlijk.

Zij zien de zending als een persoonlijke roeping en taak, zooals Dr A. A. L. Rutgers het in zijn rede noemde.

Toen in den aanvang van hun zedingswerk in Suriname zij te kampen hadden met tegenwerking van het Landsbestuur en zelfs van de Kerkeraden, bleven de zendelingen van de Broedergemeente toch hun roeping getrouw, ook, toen de eerste kolonisten sneuvelden onder het moorddadig klimaat. Zij vochten en zongen en baden en werkten zich door de moeilijkheden heen. En . . . zij overwonnen in Gods kracht.

Nu staat de Zending daar, als een hecht gebouw. Maar midden in alles staat ook nog volkomen ongerept de heiligheid en majesteit van het Kruis van Christus. Dat is de kracht van haar arbeid, het geheim van haar rustige overwinning. Dat is ook de troost voor de Broedergemeente in deze zware tijden. Onbevreesd kan zij voortgaan met haar heilbrengend werk in Suriname, neen, overal in de wereld, op al haar zedingsvelden, omdat zij het Evangelie onbeknot predikt in zijn vollen ernst en in zijn blijmoedigheid tevens.

De derde eeuw gaat de Suriname-Zending nu in. En dat onder zeer moeilijke omstandigheden. Maar toch ook onder heerlijke mogelijkheden.

Nooit was een tijd rijper voor zedingswerk dan juist nu.

De tijden, dat de zending het goud toevloede zonder eenige moeite, zijn voorbij, gelukkig.

Nu leeft de zending alleen van zorgengeld, van liefdegeld, van gebedsgeld . . .

Nu is de aureool van het avontuurlijke van het hoofd der Zending afgerukt en ligt er weer het martelaarschap om heen. Het kruis staat weer midden in de Zending.

En waar het kruis is, is Christus, de Zoon van God. Die de geheele schepping zelfs zal bevrijden van de slavernij des verderfs.

En met het kruis, met Christus, met het gebedsgeld der liefde, gaat ook de Broedergemeente de derde eeuw in van haar Zending in Suriname . . .

Zoo zag ik de feestviering in dat lieve kerkje van de Broedergemeente, in het teeken van het kruis, van Christus, van de Overwinning!

W. L.

HET EEUWIG LOFLIED

Eens breekt des levens zilvren koord . . .
Dan zing ik hier op aard niet meer.
Maar o de vreugd, als 'k door de Poort
Het Huis betreed van mijnen Heer!

Daar in dat Land van rust en vree,
Dat Vaderland, zoo heerlijk schoon,
Zing ik het eeuwige loflied mee,
Dat ruischt rondom des Heeren troon!

JO VAN DER STAP

Het kerkgebouw van de Broedergemeente te Zeist, waarin de officieele feestviering plaats vond.